

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.9/2014/4.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2014. február 24. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2014. március 4. napján kihirdette a következő

végzést:

A különösen nagy kárt okozó csalás büntette és más bűncselekmények miatt vádlott ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék 2013. október 21. napján kihirdetett 12.B.809/2012/62. számú ítéletét helybenhagyja.

Indokolás:

I. Az elsőfokú bíróság ítélete rendelkezései

A Miskolci Törvényszék vádlottat folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt 1 évre próbára bocsátotta. Ellenben a vádlottat a különösen nagy kárt okozó csalás büntette (Btk. 316. § (1) bekezdés, (6) bekezdés a) pont) miatt emelt vád alól felmentette. A „Kereskedelmi Kft. magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Kötelezte a vádlottat 6720 Ft bűnügyi költség viselésére, megállapítva, hogy 257.283 Ft bűnügyi költséget az állam visel.

II. Az ítélet elleni fellebbezés és az arra tett észrevételek

Az ítélet ellen a törvényben biztosított háromnapos határidőben az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére megalapozatlanság és a vádlott részbeni felmentése miatt, a felmentéssel érintett bűncselekményben is a bűnösség megállapítása, valamint a büntetés súlyosítása érdekében. Az írásban előterjesztett ügyészi fellebbezés megalapozatlansági okot nem jelölt meg, és azt sem, hogy a pontosan milyen minőségű bűncselekményben kéri még a vádlott bűnösségének megállapítását.

A vádlott és a védő nem éltek jogorvoslattal.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf. 558/2013/1-I. számú átiratában a vádlott terhére bejelentett ügyészi fellebbezést, részbeni módosítással fenntartotta. A bizonyítási eljárást szabályosnak, a tényállást, ellentétben az elsőfokú ügyésszel, megalapozottnak

tartotta. A magánokirat-hamisítás tekintetében helyesen döntött a bíróság a vádlott bűnösségéről, téves jogi következtetést vont le azonban akkor, amikor a vádlott terhére nem állapította meg a vagyon elleni bűncselekmény elkövetését. A vádlott cselekménye az ügyészi álláspont szerint ugyanis megvalósította a Btk. 317. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő, különösen nagy értékre, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettét is, melyben a bűnösségét meg kell állapítani. Erre tekintettel az első fokú ítélet részbeni megváltoztatására, a vádlott bűnösségének a sikkasztás büntetében való megállapítására és a joghátrány súlyosítására, végrehajtásában felfüggesztett börtönbüntetés kiszabására, egyéb részben a határozat helybenhagyására tett indítványt.

A védő a másodfokú eljárásban részletes írásbeli észrevételt tett a vádhatósági jogorvoslatra, vitatva, hogy a vádlott cselekménye a sikkasztás büntettét valósította volna meg. Érvelése szerint a törvényszék helyesen értékelte vádlott és által képviselt társaságok között létrejött keret-és megbízási szerződés rendelkezéseit és okszerűen állapította meg, hogy a két cég között olyan megállapítás nem volt, hogy a "" Kft. képviselői által megtekintett alapanyagok, illetve késztermékek az 52.410.000 Ft átutalását követően a "" Kft tulajdonába kerülnek, illetve, hogy az Kft. által értékesített késztermékek vételára, valamennyi értékesítés esetén kizárólag a "" Kft.-t illette volna meg. Utalt arra, hogyha valamennyi késztermék, illetve azok értékesítéséből befolyt vételár a "" Kft. tulajdonát képezte volna, mindez az ésszerű gazdálkodás követelményeivel is ellentétes, ellehetetlenítve ezzel az Kft. működését. A védő érvelése szerint az elsőfokú bíróság helyesen vont arra következtetést, hogy a sikkasztás bűncselekményének törvényi tényállási eleme, az elkövetési tárgy idegen volta hiányzik és ebből adódóan a vádlott nem valósította meg a részletezett vagyon elleni bűncselekményt. A megalapozottnak tekinthető ítéleti tényállás nem tartalmaz olyan adatot, mely alapján a sikkasztást a vádlott terhére lehetne róni. A kifejtettekre figyelemmel az első fokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

A nyilvános ülésen az ügyész az átiratában foglaltakat változatlanul fenntartotta, a védő pedig az észrevételében írtakat fenntartva az első fokú ítélet helybenhagyására tett indítványt.

Az ügyészi fellebbezés nem alapos.

III. A felülbírálat

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírált. A törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül bírálta felül a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetés kiszabását is.

III.1. Az eljárásjog felülbírálata

A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást igen nagy alaposággal és lelkiismeretesen, körültekintően eljárva, alapvetően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan súlyú relatív hibát, mely a bizonyítás törvényességét érintve az érdemi felülbírálatot kizárná.

Az elsőfokú bíróság csak annyiban tért el az eljárási szabályoktól, hogy a 2013. június 24-i tárgyaláson (55.sz.jkv.3.o.) szükségtelenül figyelmeztette a hamis szakvéleményadás következményei mellett igazságügyi szakértőt a szakértői esküben foglaltakra, mert az eljárási cselekmény idején e figyelmeztetést előíró törvényi rendelkezés már nem volt hatályban. Mindez irányadó igazságügyi szakértő 2013. szeptember 9-i meghallgatására is (58.sz.jkv.2.o.).

A 2009. évi LXXV. törvény 143. § (6) bekezdés a) pontjának és a 144. § (8) bekezdés a) pontjának módosítása folytán ugyanis 2009. október 1-jétől az igazságügyi szakértőt is a hamis véleményadás törvényi következményeire kell figyelmeztetni s nem a szakértői esküre. Az eljárási szabályoktól való részbeni eltérés azonban nyilvánvalóan jelentősnek nem minősül, de a helyes és egységes pervitel megteremtése érdekében kiemelése szükségesnek mutatkozott, figyelemmel arra, hogy a bíróság két eljárási cselekmény során is hatálytalan törvényi rendelkezést alkalmazott.

III.2. A tényállás megalapozottsága

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. Helyes és hiánytalan tényállást állapított meg, mely a Be. 351. § (1) bekezdés értelmében a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

A törvényszék az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat okszerűen, a logika szabályainak megfelelően értékelte. Számba vette a releváns személyi bizonyítékokat, mint a terhelt vallomása, tanúvallomása, valamint az eseményekről részben közvetlenül, részben közvetett módon információt szerzők személyek tanúvallomását. Alapos volt az okirati és szakértői bizonyítás is. A bíróság értékelés körébe vonta a pellet értékesítésével kapcsolatos megbízási és keretszerződést, emellett a bírói szakban két irányban szakértői bizonyítást is folytatott. A bizonyítékok körültekintő, gondos, egyenként és összehasonlításában való értékelése után a vádbeli tényeket helyesen, hiánymentesen feltárta és rögzítette. A másodfokú eljárásban már az ügyész sem vitatta az elsőbírósági ténymegállapítások helyességét.

Az elsőfokú ügyészi fellebbezés egyik okára nézve a másodfokú bíróság utal rá, hogy a tényálláshoz kötöttség szabályai (Be. 351-352. §) folytán a vádlott terhére olyan eltérő tényállás megállapítására - mely megalapozza a felmentéssel érintett bűncselekmény tekintetében a bűnösség megállapítását - nincs törvényi lehetőség. Megalapozatlanság esetén, ha a vádlott elítéléséhez vezető tényállás megállapítása látszik helyesnek, a felmentő ítéletet hatályon kívül kell helyezni. Jelen ügyben azonban ilyen megalapozatlanság nem volt feltárható, arra már a fellebbezési főügyészség sem hivatkozott.

III.3. A bűnösség és a cselekmények minősítése

A cselekmény elkövetése után, 2013. július 1-jén hatályba lépett a 2012. évi C. törvénybe foglalt új büntető anyagi jogi kódex (továbbiakban Btk.). Az ítéletábrának elsődlegesen ezért vizsgálnia kellett, hogy az elbíráskor hatályos büntető törvényt, vagy az 1978. évi IV. törvényt kell-e alkalmazni (BH2005.377). A büntető törvénynek az időbeli hatályra vonatkozó előírásai szerint főszabályként a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. Kivételt jelent, ha a cselekmény elbíráskor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálandó el, mert ezen esetekben az új büntető törvény alkalmazásának van helye.

Bűnhalmazatban álló bűncselekmények esetén, mint jelen esetben a Btk. időbeli hatályának alkalmazása során elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy valamennyi vád tárgyává tett cselekmény az új büntetőtörvényi rendelkezés szerint is bűncselekmény-e. Amennyiben van olyan cselekmény, amely már nem az, akkor ennek jogkövetkezményét le kell vonni, és csak a többi bűncselekmény vonatkozásában vizsgálandó, hogy azokra összességében nézve az új rendelkezések enyhébb elbíráskor tesznek-e lehetővé (BH2013.232, Kúria Bhar.II.1513/2012/9.). Szükséges ugyanakkor kitérni rá, hogy a kizárólag a bűnösséget megállapító ítéletben a büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezés egy vádlott tekintetében nem vezethet az elkövetéskor hatályos és az elbíráskor büntetőtörvény kombinatív alkalmazásához (BH2010.264.II.)

Fenti elveket követve jelen ügyben megállapítható, hogy a vádbeli és elbíráskor bűncselekmény büntetendősége nem szűnt meg. A csalás és sikkasztás büntetési tétele sem változott, mint ahogyan az okiratra elkövetett cselekmény büntetési tétele sem. A vádlottal szemben alkalmazni indítványozott, illetve alkalmazott büntetések tükrében is megállapítható, hogy az új törvény nem eredményez enyhébb elbíráskor, ezért az elkövetéskor hatályos büntető törvényt kellett alkalmazni.

Az elsőfokú bíróság helyesen minősítette a vádlott okiratokra elkövetett cselekményét az 1978. évi IV. törvény 276. §-a szerint, mert a törvényi tényállás elemei megvalósultak és rögzíthető a folytatóság törvényi egysége is.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor sem, amikor a vádlott terhére nem látta megállapíthatónak a csalás büntetést. A törvényszék e részben igen részletes és alapos, helytálló indokolást adott, melyben foglaltakkal a másodfokú bíróság egyetértett. Az indokolás jelzett része helyesbítést, kiegészítést nem igényelt.

A sikkasztás törvényi tényállása tekintetében az ítéletábrák az alábbiakat fejtik ki.

Az elkövetéskor hatályos, alkalmazott büntető törvény 317. § (1) bekezdése szerint, aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el.

Az alapeseti törvényi tényállás alapvető feltételként kívánja meg, hogy az elkövetési tárgy az elkövető számára idegen dolog legyen, melynek jogtalan eltulajdonításával, avagy a dologgal történő sajátjaként rendelkezéssel valósul meg a sikkasztás. A dolog a civiljogi

normák és az ítélkezési gyakorlat szerint idegen, értékekkel bíró ingóság (1/2005. Büntető-polgári Jogegységi Határozat).

A sikkasztás jogi tárgya a tulajdonjog, a tettes azonban a lopással ellentétben nem a birtoklásra keresztesztül sérti azt, mert a dolog jogszerűen került a birtokába. Az általában polgári jogi ügyleten, szerződésen alapuló rábízás időtartama rendszerint nem bír jelentőséggel, a megtekintésre történő pillanatnyi átadás azonban rábízásnak nem tekinthető. A tettes a tulajdonosi rész-jogosítványok közül elsősorban a rendelkezési jogot, illetve a használati jogot gyakorolja jogszerűtlenül. A sikkasztás két, vagylagos kapcsolatban álló elkövetési magatartással valósítható meg, egyfelől a jogtalan eltulajdonítással, másrészt a dologgal való sajátjaként rendelkezéssel. A jogtalan eltulajdonítás jellemzője a tulajdonosi jogok közül a rendelkezés jognak, vagy a használati jognak a végleges és jogellenes elvonását jelenti (BH2012.146., BH2010.208., EBH2003.839.).

A sajátjaként rendelkezés során az elkövető jogosultság nélkül a dolgot illetően olyan intézkedéseket tesz, amelyek csak a tulajdonost illetik meg, a jogtalan eltulajdonítással szemben azonban nem törekszik arra, hogy a tulajdonost a jogosultságaitól véglegesen megfosssa (BH2012.89.,BH2010.209.,EBH1999.8.).

A jogelmélet, jogtudomány és az ítélkezési gyakorlat által kialakított szempontokat összevetve a történeti tényállással, az ítélőtábla a következőket állapította meg. A nagyobb mennyiségű aprított tüzelőfa, fapellet nem vitásan olyan ingóságnak minősül, mely a sikkasztás elkövetési tárgya lehet.

Helytállóan rögzítette azonban tényszerűen a törvényszék a megállapított történeti tényállásból levont jogi következtetésként azt, hogy „-amikor a vádlott a „" Kereskedelmi Kft. képviselőjében eljáró üzleti tárgyalásokat folytatott, illetve 2011. május 30. napján és ezt követően - így 2011. május 31. napján, illetve 2011. június 15. napján, amikor átutalások történtek - a vádlott tudatában még csak fel sem merült az, hogy a későbbiek során a próbaüzem alatt, illetve azt követően a „" kereskedelmi Kft.-vel nem kíván együttműködni, illetve a részükre nem kíván teljesíteni. A külföldi cégekkel 2011. június 27. napján és 2011. július hó 26. napján megkötött fapelett értékesítési keretszerződések éppen azt támasztották alá, hogy a vádlott szándéka egyértelműen arra irányult, hogy ezen külföldi cégek az értékesített pellet árát a „" Kereskedelmi Kft. számlájára utalják át, egyenlítsék ki." (ítélet 10. oldal5. bekezdés, 54. oldal utolsó bekezdése)

Ugyancsak helytállóan rögzítette a történeti tényállás, és azzal egyezően a jogi indokolásban is, hogy „a két cég között olyan megállapodás nem volt, hogy a „" Kereskedelmi Kft. képviselői által megtekintett alapanyagok, illetve késztermékek az 52.410.000,- Ft átutalását követően a „" Kereskedelmi Kft. tulajdonába mennek át." (ítélet 56-57. o.)

A vádlott által képviselt gazdasági társaság és a sértett Kft között valójában ennél jóval komplexebb atipikus szerződésrendszer jött létre, amit egyetlen szerződés elemeivel sem lehet kizárólagosan leírni. A keretszerződés megfelelő minőségben történő gyártásra, előállításra, továbbá tárolásra, őrzésre, raktározásra, szállításra, piackutatásra, adásvételi szerződések megkötésére vonatkozott, de egyes elemei előfinanszírozást, így egyfajta hitelezést is tartalmaztak. A szerződésrendszer így vállalkozási, megbízási és bizományosi szerződés elemeket is tartalmaz, de egyikkel sem írható le kizárólagosan. Keveredtek így az eredménykötelelem és a kellő gondosság elemei is a szerzződésekben.

A külföldi partnerekkel megkötött kapcsolódó keretszerződéseket is rögzíti az ítéleti tényállás, amelyek biztosíthatták volna a Kft. befektetésének a megtérülését. A történeti tényállás jogi megítélése körében még annak is jelentősége van, hogy a sértett tudatában volt a komplex szerződések megkötésekor annak, hogy a vádlott által képviselt gazdasági társaság helyzete nem túl stabil, és azzal is, hogy az , Kereskedő és Szolgáltató Kft. a Kft. részére a fapelletet a tárolási nyilatkozatok kiállításának időpontjában még le sem gyártotta. (ítélet 4. oldal, 8. oldal5. bekezdés)

Azt is érdemes megjegyezni, hogy a vádlott által képviselt gazdasági társaságnak első osztályú fapellet legyártása majd értékesítése volt a kötelme, ami azonban a tényállásban részletezett műszaki okok miatt nem valósulhatott meg, így ebben a körben még a rábízási jogviszony sem állapítható meg.

AZ Termelő, Kereskedő és Szolgáltató Kft. a Kft által átutalt összeget a cég működésére banki tartozások, munkabérek, szállítói tartozások kifizetésére fordította. (ítélet 10. oldal 7. bekezdés, 11. oldal utolsó bekezdés)

Az Termelő, Kereskedő és Szolgáltató Kft-vel szemben felszámolási eljárás alatt a hitelezők körülbelül 1,5 milliárd forint vonatkozásában jelentettek be hitelezői igényt. Ezen összeg töredéke a Kft hitelező által igényel bruttó 52.410.000,-Ft összegnek. Nem lehet eltekinteni attól, hogy a Kft az összeget a vádlott által képviselt gazdasági társaságnak adta át. A vádlott az összeget nem a vállalkozás céljától idegen -egyéni céljaira használta fel. (A szerződéses üzemeltetés körében a „sajátjakénti rendelkezés” és a terhelt cselekményének sikkasztás büntettként való megállapítására nincs alap, ha a vállalkozó a kezéhez befolyt összeget az üzlet rendeltetésszerű működésének körén belül a vállalkozás céljával összhangban használja fel, habár fizetési kötelezettségének nem mindenben tesz eleget. BH 1993.719)

(Büntetőjogi felelősség terhelné a vádlottat abban az esetben is, ha az elrendelt felszámolási eljárást követően valamely hitelezőjét a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvényben meghatározott kielégítési sorrend megsértésével előnyben részesíti. 1978. évi IV. törvény 290. § (5) bekezdés)

Pusztán abból a tényből sem következik a vádlott felelőssége a sikkasztás büntetében, hogy nem elkülönített számlán kezelte a legyártott fapellet értékesítéséből befolyt vételárat. (Legf.Bír Bfv.III.74262008/14)

A legyártott fapellet értékesítésére szerződési kötelezettsége volt, így azzal a sajátjakénti rendelkezés nem valósult meg, a szerződés alapján a vádlott cégének épp az volt kötelezettsége, hogy a tűzifát értékesítse.

A készpénzzel a vádlott valóban nem számolt el szerződésszerűen a sértett felé, mely nyilvánvalóan szerződésszegést jelent és ezért a vádlott anyagi felelősséggel is tartozik, amit a jogerőre emelkedett fizetési meghagyás is igazol. Ugyanakkor a polgári jogi viszonyból származó tartozás, a sértetti követelés még nem alapozza meg a vádlott bűnfelelősségét. Kétségtelen, hogy az eladott áruért kapott pénzt a vádlott cége működésére fordította, holott a vételárat a sértettnek kellett volna átutálnia.

A vádlott a megállapított tényállásból következően mindent megtett annak érdekében, hogy a befolyt vételár a Kft-hez eljusson. (ítélet 54-55. oldalán tett ténymegállapítás) Erre figyelemmel a befolyt vételárra nézve sem állapítható meg a sikkasztás elkövetése. A büntetőjog ultima ratio jellegéből adódóan nem lehet minden polgári jogi elszámolási

jogviszonyt kriminalizálni még akkor sem ha az elkövető eljárását nem mindenben lehet a jóhiszemű és tisztességes eljárással jellemezni.

Az ügylet során sem jogellenes eltulajdonítás, sem olyan sajátjaként rendelkezés sem rögzíthető a rábízott dolog, a pellet vonatkozásában, melyet a sikkasztás törvényi tényállása megkövetel

Nem vitatja az ítéletábra a vádlotti eljárás rosszhiszemű voltát, s polgári jogi felelősségét, de az irányadó tényállás alapján a sikkasztás törvényi tényállásának megállapítására a kifejtettek alapján nem látott alapot, mint ahogy egyetértve az elsőfokú bírósággal, a cselekmény csalásnak minősítésére sem.

III.4. A büntetéskiszabás felülbírálata

A törvényszék a joghátrány megválasztása során irányadó körülményeket feltárta és azoknak kellő nyomatékot tulajdonítva a bűncselekmény tárgyi súlyához, valamint az elkövető személyi körülményeihez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő szankciót alkalmazott a vádlottal szemben.

Az intézkedés tett arányos, alkalmas az 1978. évi IV. törvény 37. §-ban írt büntetéskiszabási célok elérésére és összhangban áll a törvény 83. § (1) bekezdésében megfogalmazott büntetéskiszabási elvekkel is.

A felmentő rendelkezés helybenhagyása folytán a joghátrány túl enyhének nem minősíthető, lényeges súlyosítása nem szükséges, ezért az arra irányuló ügyészi perorvoslat eredményre nem vezethetett.

III.5. Járulékos kérdések és a másodfokú döntés összefoglalása

Az ítélet egyéb, a lefoglalt bűnrel kiadására, és a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezései törvényesek.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

Debrecen, 2014. március 4.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

Dr. Háger Tamás sk.. Gömöri Olivér sk.
előadó bíró bíró

ZÁRADÉK: A Miskolci Törvényszék 12.B./809/2012/62. számú ítélete a másodfokú határozat folytán a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2014. március 4.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Kiadó.